

Paminėta Gedulo ir vilties diena

Nuščiuvio rinkimų batalijos, pašvęstos Antaninės ir Lietuva "surimtėjo". Birželio 14-oji - tai ta diena, kurios iš žmonių atminties neištrinsi, ji lydi vos ne kiekvieną lietuvių šeimą. Tai Gedulo ir vilties -

ragino valdžią ryžtingiau derėtis su Maskva dėl okupacijos žalos atlyginimo. "Žmonės, kurie visą savo sąmoningą gyvenimą kovojo ir kentėjo dėl teisybės ir laisvės, yra nusivylę maty-

Kauniečiai ir miesto savivaldybės atstovai prie Nežinomojo kareivio kapo I. Minskienės nuotr.

Iškilmų minutė Vilniuje

J. Česnavičius nuotr.

skausmo ir netekčių minėjimo diena.

Bemaž visuose miesteliuose ir didžiuosiuose miestuose Birželio 14-ąją prie paminklų ir kryžių buvo dedamos gėlės, kalbėjo gyvi anų dienų liudininkai, su vaikais atėjo pagerbti žuvusiųjų už Lietuvos laisvę žilagalviai, perėję golgotas ir kančios kelius.

LR Seime surengtame iškilmingame posėdyje dalyvavo buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, laisvės kovų dalyviai. Kalbėdamas visuomeninės organizacijos LPKTS pirm., TSPKTF pirm. Seimo narys dr. Povilas Jakučionis

dami tik pinigų galią" - sakė parlamentaras.

Varpų muzikos koncertu Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje prasidėjo iškilmingi renginiai. Padėta gėlių prie Laisvės paminklo ir Nežinomojo kareivio kapo, uždegtos žvakutės geležinkelio stoties perone, surengta atminimo valanda Petrašiūnų kapinėse, prie Tremties memorialo. Vakarėjant Arkikatedroje bazilikoje įvyko susikauptimo vakaras, kur dainavo berniukų ir jaunuolių choras "Varpelis", grojo kamerinis orkestras, aktorius E. Stancikas deklamavo eiles. "Tremtinio" inf.

Tėvynės sąjungos prezidiumo pozicija prezidento rinkimuose

Tėvynės sąjungos prezidiumas apsvaustęs situaciją po prezidento rinkimų 1-ojo turo konstatuoja, kad yra didelė grėsmė, jog Lietuvos Respublikos prezidente gali tapti K. Prunskienė, o rudenį ministru pirmininku - V. Uspaskichas. Neturime leisti tokios valstybės kompromitacijos.

Tėvynės sąjunga kviečia visus rinkėjus 2-ajame rinkimų ture balsuoti už Valdą Adamkų.

Tėvynės sąjungos prezidiumas labai vertina tai, kad P. Auštrevičius nedelsdamas paskelbė savo besąlygišką paramą V. Adamkui.

Tėvynės sąjungos prezidiumas ragina visus Tėvynės sąjungos narius aktyviai įsitraukti į V. Adamkaus rinkimų kampaniją ir siūlo V. Adamkaus štabui šia parama efektyviai pasinaudoti.

Kitas etapas

Andriaus KUBILIAUS spaudos konferencijos santrauka

Rinkimų rezultatus vertinu kaip pakankamai sėkmingus. P. Auštrevičius, pirmą kartą dalyvaujantis politinėje kampanijoje, pasirodė sėkmingai. Kad pasiektume savo planą - antrajame rinkimų ture liktų V. Adamkus ir P. Auštrevičius - pritrūko labai nedaug. Jeigu jis būtų pavykęs, šiandien būtų žymiai ramiau.

Tenka apgailestauti, kad dalis valstybiškai mąstančių žmonių neparėmė mūsų plano, o kai kas ir aktyviai jam priešinosi bei jį kritikavo ir todėl dabar turėsime daug nerimo. Manau, kad P. Auštrevičiui pakenkė paskutiniai V. Uspaskicho pareiškimai, kurie sukėlė daug sumaišties tarp mūsų rinkėjų. Lyginant Darbo partijos ir P. Auštrevičiaus rezultatus atskirose apygardose tenka konstatuoti, kad Darbo partijos parama P. Auštrevičiui buvo nelabai žymi.

Akivaizdu, kad antrajame rinkimų ture mes remsime

V. Adamkų. Galiu prognozuoti, kad varžybos su K. Prunskiene bus nelengvos. Norėčiau tikėtis geros pabaigos, bet nedrįščiau šiandien prognozuoti. Labai daug panašumų su praėjusiais rinkimais. To buvo galima nesunkiai išvengti.

Mūsų partijos rinkimų į Europos Parlamentą rezultatus vertinu teigiamai. Mes stipriausia dešinioji partija. Grubi ir nesąžininga ataka prieš mus su "Mažeikių nafta" socdemams nepadėjo. Jie patyrė didelį pralaimėjimą.

Pradedame intensyvią pasirengimo Seimo rinkimams etapą. Pagrindinis tikslas - neleisti populistinei Darbo partijai užvaldyti Seimo. K. Prunskienė - prezidentė, V. Uspaskichas - premjeras, toks gali būti socdemų valdymo rezultatas, kuris daugeliui lietuvių turėtų būti panašus į košmarą. Lietuva turi galimybių išvengti tokios perspektyvos, bet tam reikia visų europietiškoji partijų sveiko proto.

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"!

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

"Tremtinį" siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams - 50 JAV dolerių.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

Kitas laikraščio numeris išeis birželio 25 d.

Liepos 3 d. LPKTS jaunesnioji karta kviečia į tradicinį sąskrydį Pakruojuje, Kreivakiškio dvarelyje.

Aktualijos

■ Stebėti prezidento rinkimus nebuvo ramu, TS surengtoje spaudos konferencijoje komentavo jų eigą TS pirmininkas A. Kubilius: košmariškas Lietuvos vaizdelis - K. Prunskienė - prezidentė, V. Uspaskichas - premjeras. Prezidento rinkimuose mūsų remtas kandidatas P. Auštrevičius, kaip pirmą kartą dalyvaujantis politinėje kampanijoje, pasirodė sėkmingai.

■ Į antrąjį prezidento rinkimų turą nepatekęs pretendentas į valstybės vadovo postą P. Auštrevičius priskiria savo nesėkmę laiko stokai ir teigia nesijaučiąs pralaimėjęs. Komentuodamas ateities planus, P. Auštrevičius teigė neketinąs trauktis iš aktyvaus politinio gyvenimo.

■ Birželio 14-ąją minint sovietų okupacinės valdžios vykdytų pirmųjų tremčių 63-iasias metines buvę tremtiniai, politiniai kaliniai ir partizanai - vis dar vieni aktyviausių mūsų šalies visuomeninio ir politinio gyvenimo dalyvių, skelbiama informaciniame pranešime.

■ LR Seimas pataisė Prezidento rinkimų įstatymą nustatydamas neterminuotą draudimą siekti prezidento posto asmenims, pašalintiems apkaltos tvarka už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą ir priesaikos sulaužymą.

■ Lietuvos parlamentarai ir diplomatai solidarizuojasi su Baltarusijos opozicijos atstovais, kurie jau beveik dvi savaites badauja reikalaudami prieš artėjančius šalies parlamento rinkimus pagal demokratinius reikalavimus pataisyti Rinkimų įstatymą.

■ Seimo dauguma atmetė opozicinės Tėvynės sąjungos - konservatorių frakcijos siūlymą įtraukti į plenarinio posėdžio darbotvarkę rezoliucijos dėl Baltijos šalių santykių su Rusija normalizavimo projektą, kuriame Maskva raginama atlyginti okupacijos žalą.

■ "Omni laiko" šaltinių teigimu, liberaldemokratai rengdamiesi Seimo rinkimams kuria partijų koaliciją, kuriai vadovaus apkaltos būdu pašalintas prezidentas R. Paksas. Tikimasi, kad R. Pakso populiarumas padės šiai partijų koalicijai laimėti Seimo rinkimus ir net aplenkti Darbo partiją. Į koaliciją buriamos partijos ir veikėjai, palaikę R. Paksą per prezidento skandalą.

Dėl pilietinės pozicijos renkant Lietuvos prezidentą

LPKTS valdybos pirm. Antano Lukšos, LLKS prezidiumo pirm. Jono Čeponio, LPKTB valdybos pirm. Vyto Miliausko pareiškimas

Lietuvos piliečiams teks apsispręsti, už kurį iš dviejų kandidatų į prezidento postą - Valdą Adamkų ar Kazimirą Prunskienę - atiduoti balsą. Laisvės kovų patirtis ir išvaikščiotos GULAG'o golgotos įpareigoja mus ir visus kitus tėvynainius būti atsakingus. Nedvejodami siūlome bendraminčiams balsuoti už prezidentą Valdą Adamkų, kuris turi aiškia Lietuvos ateities viziją - kurti saugią gerovę visiems Lietuvos piliečiams, glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis Europos Sąjungos šalimis. Prezidento V. Adamkaus kadencijos metų veikla tiek Lietuvoje, tiek ir užsienyje vertinama teigiamai.

Tačiau kitos pretendentes į prezidento postą - Kazimiros Prunskienės - veikla valstybės tarnyboje kelia pagrįsto nerimo ir abejonių. Dar Sąjūdžio metais iki nepriklausomybės atkūrimo K. Prunskienė labai aktyviai propagavo "Lietuvos ekonomikos savarankiškumą" Sovietų sąjungos sudėtyje. Taip ir liko neaišku, ar K. Prunskienė tokios propagandos ėmėsi įsipareigojimų svetimoms jėgoms verčiama, ar ji, kaip ekonomi-

kos specialistė, nesuvokė, kad sovietų komandinės planavimo sistemos sąlygomis Lietuvos ekonomikos savarankiškumas yra neįmanomas iš principo. Tolesnė įvykių raida parodė, kad tokiu būdu buvo siekiama išlaikyti Lietuvą imperijos sudėtyje.

Po nepriklausomybės atkūrimo K. Prunskienė eidama Vyriausybės vadovės pareigas paskelbė Nepriklausomybės Akto moratoriumą, sukeldama sumaištį ir susilpnindama Lietuvos pozicijas derybose su Kremliumi. Lietuvos laisvės gynėjams ir daugeliui piliečių toks Vyriausybės žingsnis sukėlė pagrįstą įtarimų kapituliantišku nuotaikų eskalacija. Laimė, kad Atkuriamasis Seimas (tuomet - Aukščiausioji Taryba) tokio politinio sprendimo nepalaikė.

Kremlius planavo sutrypti atsikuriančios Lietuvos Nepriklausomybę organizuodamas "liaudies sukilimą" Vilniuje ir sinchronizuodamas karines akcijas su JT aprobuotais Kuveito išvadavimo veiksmais. Mūsų aidai Persijos įlankoje turėjo kaip dūminė uždanga nusišalti, kas dedasi Vilniuje.

(keliamo į 3 psl.)

Dėl Kazimiros Prunskienės nepatikimumo

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos ir Lietuvos politinių kalinių sąjungos bendras pareiškimas

Buvę politiniai kaliniai, tremtiniai ir partizanai įvertindami nesena praeitį, kai atkuriant Lietuvos nepriklausomybę Kazimiros Prunskienės veikla buvo ne tik dviprasmiška, bet ir žalinga nepriklausomos Lietuvos valstybės siekiams, p a r e i š k i a šiai kandidatėi į prezidento postą politinį nepasitikėjimą ir ragina ją atsisakyti kandidatuoti į Lietuvos prezidento postą.

Lietuvai ryžtingai žengiant nepriklausomos valstybės link Kazimira Prunskienė tiek užsienyje, tiek Sovietų sąjungoje dėjo pastangas, kad nepriklausomybės paskelbimas būtų kuo ilgiau atidėliojamas.

1990 m. Vašingtone ji savavališkai, neturėdama tam įgaliojimų, siūlė JAV administracijai atidėti Lietuvos nepriklausomybę dvejiems metams.

Privačiai susitikusi ir susitarusi su M. Gorbačiovu, Vyriausybės vardu neribotam laikui siūlė moratoriumą Lietuvos Nepriklausomybės aktui, taip sukeldama politinę sumaištį ir silpnindama Lietuvos pozicijas derybose su Kremliumi.

Eidama premjerės pareigas ir gerai žinodama apie kovinę okupacinės kariuomenės ir perversmininkų parengtą ji inicijavo neteisėtą Vyriausybės sprendimą: kelis kartus pakėlė maisto ir kitų prekių kainas.

Šis provokacinis K. Prunskienės sprendimas sukėlė "Jedinstvo" puolimą prieš Aukščiausiąją Tarybą ir pagelbėjo agresorių ir perversminin-

kų štabams, kurių veiksmai baigėsi Sausio 13-osios tragedija.

Sausio 13-ąją, žudynių naktį, jau buvusi premjerė K. Prunskienė atvyko į Vyriausybę ir siūlėsi, kad Vyriausybė neteisėtai paskelbtų ją premjere, kuo būtų buvusi sukelta valdžios struktūrų sumaištis ir patarnauta nepriklausomybės prieš propagandai.

Tuometinę Vyriausybę ji įtikinėjo, kad reikia bendradarbiauti su perversmininkais.

K. Prunskienė įtariama ryšiais su KGB struktūromis. 1991 metų pavasarį K. Prunskienė per agentą A. Klimaitį palaikė ryšius su KGB ir stengėsi patarnauti SSRS valdžiai sureguliuojant Lietuvos "problema". Žinodama, kad Lietuvos Respublikos slaptosios tarnybos seka KGB agentą A. Klimaitį, K. Prunskienė 1991 m. pavasarį perspėjo jį saugotis.

Suprasdami, kad tapus K. Prunskienei prezidente rudenį Lietuvos Vyriausybei gal jau vadovautų V. Uspaskichas, buvusius politinius kalinius ir tremtinius, partizanus ir tautinę savigarbą turinčius Lietuvos piliečius kviečiame aktyviai įsitraukti į Valdo Adamkaus rinkimų kampaniją, paremti jo štabą ir balsuoti už Valdo Adamkaus kandidatūrą.

LPKTS pirm. P. Jakučionis,
LPKTB valdybos pirm.
V. Miliauskas,
LPKS pirm. pavad.
A. Lukoševičius

Sveikiname

Olga ir Juozą STANKŪNUS, gyvenančius Radviliškio r., Sidabravo mstl., sveikina sūnūs Algis, Rimas, Juozas ir dukra Aušrytė su šeimomis.

Kiek daug žiedų pražydo ir nuvyto,
Kiek daug šviesių pavasarių sutikot Jūs,
O Jūs vis einat vienas šalia kito
Per įvairius gyvenimo kelius.
O kiek kelių, kelelių pražygiuota,
Juk 50 metų Jūs kartu!
Visas dienas užmirškit debesuotas,
Širdy tebus vien gera ir džiugu.
Ir leiskit mums pakelt šampano taurę,
Naujai uždegti židinių šeimos,
Laimingai tęskite pradėtą kelią
Ir nenukrypkit nuo jo.

Paminėtos S. Lozoraičio mirties metinės

Birželio 13 d. Kaune iškilmingai paminėtos diplomato, Lietuvos Respublikos nepaprastojo ir įgaliotojo ambasatoriaus, Kauno miesto garbės piliečio, Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro Stasio Lozoraičio (1924-1994) 10-osios mirties metinės. Iškilmės prasidėjo šv. Mišiomis Vytauto Didžiojo bažnyčioje, vėliau susirinkusieji aplankė S. Lozoraičio kapą Petrašiūnų kapinėse.

Kauno rotušėje buvo prisiminti Kauno miesto garbės piliečio atlikti darbai, jo, kaip diplomato, veikla. Prisiminimais dalijosi į minėjamą atvykęs brolis Kazys Lozoraitis, kiti garbūs svečiai.

"Tremtinio" inf.

Minėjimo dalyviai Kauno rotušėje

Z. Šiaučiulio nuotr.

Tereikia teisingumo

Visuomeninės organizacijos LPKTS pirmininko, TS pirm. pavad., Seimo nario dr. Povilo JAKUČIONIO pranešimas minint 63-iasias masinių trėmimų pradžios metines iškilmingame LR Seimo posėdyje

Minime 1941 m. birželio 14-osios - pirmųjų masinių Lietuvos gyventojų trėmimų ir pačias atšiauriausias Sovietų sąjungos vietoves 63-iąją sukaktį. Ši diena yra vadinama Gedulo ir vilties diena. Viltis sugrįžti į Tėvyne guodė ir stiprino mus tenai, tremtyje ir lageriuose. Viltis guodžia dabar, kad jau niekada ir niekur nebus pasikartos tokios baisios nekaltų žmonių egzekucijos. Gedulas buvo tada regint artimųjų ar bendro likimo brolių ir sesių mirtį. Gedulas dabar paminint milžiniškas lietuvių tautos ir visų Lietuvos gyventojų netektis.

Kartais girdime, kad nereikia, kad užtenka gedėti, reikia veržliai žengti pirmyn į naują, šviesesnę, geresnę gyvenimą, kad ašaros tik trukdo. Kieno tai balsai? Jei tai jaunimo, kurį mes, bu-

vę politiniai kaliniai ir tremtiniai, laiminame ir su džiaugsmu palydime į naują laimesnę už mūsų gyvenimą (Žinoma, nepabėgant iš Lietuvos), gerai

O gal tas balsas yra mūsų bendraminčių, buvusių okupantų, kolaborantų? Šie labai norėtų, kad būtų greitai ir visai užmirštas juodasis jų gyvenimo tarpsnis. Jiems užmiršimas gali ateiti tik po atleidimo ir po susitaikymo, o atleidimui yra būtina sąlyga - atgaila. Deja, atgailos ženklų nėra. Tada reikalingas teismas. Be teismo taip pat nėra. Taip ir kybom pakabinti tarp netiesos ir teisybės. I laukiame. Galbūt Dievo teismo.

Per 50 metų okupacijos buvo su naikintas Lietuvos valstybingumas ir visas Lietuvos ūkis.

(keliamo į 3 psl.)

Tereikia teisingumo

(atkelta iš 2 psl.)

Lietuva neteko kas trečio savo gyventojų. Tai ištremtieji, išvarytieji, nuo teroro pabėgę, į kalėjimus sugrūsti, nužudyti ir nukankinti, badu ir šalčiu numarinti žmonės. Ypač nežmoniškas buvo žydų tautos naikinimas. Lietuvai nedraugiški žmonės be pagrindo prikašioja kolaboravimą su naciais, Lietuvos gyventojams nė vienas okupantas nebuvo nei geresnis, nei švelnesnis. Nacizmas ir komunizmas – tai broliai dvyiniai, vienodi nusikaltėliai. Tik nacizmas jau seniai pasmerktas ir nubaustas Niurnberge, o komunistinių nusikaltėlių Niurnbergas vis dar laukia. Tikimės ir viliamės, kad teisingumo diena netrukus ateis. Ne dėl keršto, o dėl žmonijos saugumo ir dėl teisingumo. Yra žmonių, teisančių sovietų terorą, esą jis buvo dėl pasipriešinimo kovos, bet iš tikrųjų terorą ir represijas sukėlė būten žūtibūtinį pasipriešinimą, o ne atvirkišiai.

Koks pasipriešinimas galėjo lemti 1940-1941 m. terorą ir birželio 14 d. trėmimus? Tada juk nebuvo pasipriešinimo, tačiau iki šios datos okupantai uždare į kalėjimus apie 6,5 tūkst. asmenų. Kolaborantas Antanas Sniečkus patvirtino pagal Maskvos instrukcijas sudarytą arti 30 tūkst. asmenų, pavadintų „liaudies priešais“, sąrašą. Šiame sąraše daugiausia mokytojų. Po jų – nepriklausomos Lietuvos valstybės tarnautojai, inteligentai, ūkininkai. Kiekvienam protingam žmogui turi kilti klausimas,

kas gi yra toji liaudis, jeigu mokytojai yra jos priešai.

Dauguma iš šio sąrašo birželio 14 d. buvo ištremti tiesiai į mirtį. Ir ištremti su šeimomis, mat rauta su šaknimis. Nėščios moterys, kūdikiai, vaikai, seneliai, ligoniai – visi jie buvo „liaudies priešai“. Pusė pirmųjų tremtinių negrižo. Tokius nusikaltimus žmoniškumui demokratinis pasaulis seniai įvertino. Tai genocidas – tautinės ir socialinės grupės naikinimas. Tačiau tas pats demokratinis pasaulis nėra bešališkas, jis genocidu pripažįsta tik vienos tautos naikinimą.

Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai nerimauja girdėdami ketinimus Lietuvoje vėl atkurti kruvinąją Komunistų partiją. Sielvartauja dėl to, kad už milijoną galima nusipirkti Respublikos prezidentą arba įsteigti savo privačią politinę partiją. Lietuvoje yra ir teisėsauga, ir teisėtvara. Bet rūksta teisingumo ir teisybės. Žmonės, kurie visą savo sąmoningą gyvenimą kovojo ir kentėjo dėl teisybės ir dėl laisvės, yra nusivylę matydami tik pinigų galią.

Mes pasigendame savo valstybės dėmesio ir rūpesčio. Ji dažnai palieka mūs vienišus kovoti dėl duonos kąsnio, dėl būsto ar dėl sveikatos, kuri liko Sibire. Štai Socialinės apsaugos ir darbo ministerija palieka patiems tremtiniams išsireikalauti, kad Rusijos įmonės kompensuotų už ten sužalotą sveikatą.

Valstybės saugumo departamento liustracijos komisija dangsto ir slepia neprisi-

pažinusius slaptuosius KGB agentus. Antrojo pasaulinio karo veteranams, po karo atskuksiems ginklus prieš savo tautą, mokamos tos pačios valstybinės nukentėjusiųjų asmenų pensijos be jokio jų veiklos patikrinimo. Tuo tarpu visi politiniai kaliniai turėjo praeiti žeminančias reabilitacijos procedūras. Aukščiausiąjame Teisme įsibėgėja dereabilitavimo procesai, kur vėl gi be aplinkybių tyrimo skaitomi tik seni KGB „trojkų“ kaltinimai, o vykdę represijas asmenys nebaudžiami. Ar visa tai tinka NATO ir Europos Sąjungos valstybei? Per 10 metų nukentėjusiųjų asmenų pensiją infliacija sugraužė perpus. Ji, deja, nedidinama. Grįžtančiams iš Sibiro tremtiniams kasmet suteikiama 20-30 butų, o jų laukia per 800 šeimų. Stovintys eilės gale butą galbūt gaus po 40 metų.

Ar tai galima pavadinti valstybės rūpesčiu? Okupacijos padarytos žalos atlyginimas, žinoma, palengvintų represuotų asmenų dalį, bet Vyriausybė jos iš Rusijos menkai tereikalauja. Ir visko čia neišvardinsi.

Vis dėlto norėčiau padėkoti Seimo valdybai už šį iškilmingą tautos tragedijos metinių paminėjimą. Ir kartu dar kartą visi mes, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, primename, kad laukiame minėtų problemų pozityvaus sprendimo, kad tragiškų datų minėjimai netaptų vien neįgyjančių žaidimų draskymu, bet būtų ir gydomoju balzamu. Linkiu mums visiems, kad gėlos ir gedulo skausmas vis mažėtų, o vilties ugnelė vis skaisčiau šviestų. Ir tam tereikia tik teisingumo.

Dėl pilietinės pozicijos renkant Lietuvos prezidentą

(atkelta iš 2 psl.)

Kremlui buvo reikalinga „padori“ dingstis pradėti ginkluotą provokaciją. Tokia dingstis atsirado. K.Prunskienės Vyriausybė nutaria pakelti maisto produktų kainas ir 1991 m. sausio 7 d. tai viešai paskelbia. Čia pat pasigarsina anoniminis rusakalbis „nacionalinio gelbėjimo komitetas“. Sausio 8 d. rytą maždaug trys tūkstančiai rusakalbų jedinstveninkų protestuodami prieš kainų pakėlimą bando įsiveržti į Parlamentą. Tą pačią dieną Atkuriamasis Seimas sustabdo provokacinę Vyriausybės nutarimą pakelti kainas. Vyriausybė atsistatydina in corpore. Kruvinų provokacijų kulminacija – Sausio 13-oji, pasibaigusi tautos pergale.

Mums nekelia abejonių, kad kainų pakėlimas buvo nedraugiškos Lietuvai šalies slaptųjų tarnybų suplanuotas signalas pradėti ir suvaidinti „nusivylusios liaudies“ pykčio proveržį, karine jėga pa-

ralyžuoti valstybės institucijų veiklą, išvaikyti Parlamentą, kelias dešimtis aktyvių nepriklausomybininkų sušaudyti ir įvesti Sovietijos prezidento valdymą Lietuvoje. Kokia atsakomybė tenka tuometinės Vyriausybės vadovei K.Prunskienei šiuo atveju?

Kyla ir kitas nepaprastai svarbus klausimas. Jeigu asmeniui, sulaužiusiam Valstybės vadovo priesaiką, šiurkščiai pažeidusiam Konstituciją ir nepaisiusiam įstatymų, Konstitucinio Teismo verdiktu jau uždaryti visi keliai į didžiąją politiką, tai kiekvienas rinkėjas turėtų žinoti, kad renkant naująjį prezidentą būtų labai rizikinga atiduoti balsą už kandidatą, kuris jau kartą mirtinos grėsmės nepriklausomybei akivaizdoje negebėjo deramai atlikti Vyriausybės vadovo priedermės.

Kai kada mums nesuprantami teisingumo institucijų veiksmai. K. Prunskienė Aukščiausiojo Teismo verdiktu buvo pripažinta ben-

dradarbiavusi su KGB struktūromis. Žemesnė institucija – Apygardos teismas – panaikino Aukščiausiojo Teismo sprendimą. Ar po to nesiras mitrus Apylinkės teismo teisėjas, kuris panaikins... Konstitucinio Teismo nutarimą, draudžiantį asmeniui, sulaužiusiam valstybės pareigūno priesaiką, vėl pretenduoti į valstybės tarnybą?

Nepritariame K.Prunskienės pažadams gelbėti susikompromitavusį ir pašalintą iš prezidento pareigų R.Pakšą ir dėl tariamai nuskriausto vieno asmens keisti Lietuvos Respublikos Konstituciją. Tokia pozicija neatitinka valstybės interesų ir visuomenės moralės normų. Be to, šitaip demonstruojama akivaizdi nepagarba teisinės valstybės pamatui – teisingumui. Manome, kad pasakui K. Prunskienę besivelkantis ryšių su slogia praeitimi šleifas niekaip nesuderinamas su demokratinės šalies prezidento postu. Ji nenusipelnė politinio pasitikėjimo.

Įvykiai, komentarai

Raudonosios bangos pavojus

Daugelis dar nepraradusių pilietiškumo ir jaučiančių atsakomybę už tėvynės likimą žmonių pamatė, kad Lietuvai iškilo labai rimtas pavojus. Ne ką mažesnis nei pirmaisiais atkurtosios nepriklausomybės metais. Į valdžią veržiasi atvirai prorusiškos jėgos, siekiančios įvesti Lietuvoje rusišką tvarką. Ne sovietinę, o dar bjauresnę: iš naujo paversti žmones paprasčiausiais baudžiauninkais. Oponas jau yra ir arogantiškai diktuoja savo sąlygas visiems Lietuvos politikams, tarp jų net ir „didžiajam gelbėtojiui“ premjerui A.Brazauskui. Tai atklydęs iš Archangelsko suvirintojas V.Uspaskichas, apie kurį vergiškai tūpčioja ne tik neokomunistai, bet netgi liberalai. O pirmasis prezidento rinkimų turas parodė, kad Kėdainių oligarcho siekis tapti Lietuvos premjeru visiškai realus. Nemaža apmulkintos tautos dalis atvedė į antrąjį prezidento rinkimų turą atvirai reiškiančią savo didžiules simpatijas Maskvai K.Prunskienę. Pats V.Uspaskichas ciniškai pareiškė esąs įsitikinęs 99,99 proc., jog Lietuvos prezidentu taps tas kandidatas, kurį jis parems. Tos paramos labiausiai trokšta K.Prunskienė, jau gavusi pašalinto kito Maskvos statybinio R.Pakso paramą. Dabar ji pareiškė, jog V.Uspaskichas ir jo Darbo partija irgi ją parems, nes tai yra logiška ir natūralu. V.Uspaskichas teigė neigiamai vertinęs R.Pakso pašalinimą ir „susidorojimą“ su juo. Dar daugiau, V.Uspaskicho žmona demonstratyviai pervedė į K.Prunskienės rinkimų fondą 20 tūkst. litų. Nors, tiesą sakant, niekas nežino, kas ir kiek tūkstančių ar milijonų skyrė „gintarinei ledi“.

Kol kas tik vienas buvęs pretendentas į prezidento postą trečiosios vietos laimėtojas Petras Auštrevičius tvirtai paragino savo rinkėjus atiduoti balsus už Valdą Adamkų. Valdantieji neokomunistai, kaip jau įpratę, rezga intrigas ir teigia paskelbsią savo verdiktą tikrai likus dviem, trim dienom iki rinkimų. Tą patį rengiasi daryti ir vis labiau stumiami į užkaborius A.Brazausko ir Č.Juršėno partijos „jaunesnieji broliai“ – socialliberalai. Beje, kaip pranešama, daugelis socialliberalų jau prašosi priimami į socdemų partiją. Dar dau-

giau, vis daugiau kalbama, kad siekiant išgelbėti socialliberalų partiją nuo visiško subyrėjimo norima pašalinti partijos vadovą, dabartinį laikinąjį prezidentą A.Paulauską ir į jo vietą pasodinti buvusią kandidatę į prezidento postą V.Blinkevičiūtę. Greičiausiai taip ir atsitiks, nes skęstantysis ir už šiaudo griebiasi. Kita vertus, tokia įvykių eiga visiškai logiška. Greitomis sukurtos grupuotės, pasivadinusios partijomis, ateities neturi. Tuo labiau kad pastarojo me to A.Paulausko pasisakymai dėl Lietuvos ateities, ypač dėl vakarietiškos politikos tęstinumo būtinybės, labai nepatinka kairiajam socialliberalų partijos sparnui.

Na, o V.Uspaskichas siekia, kad ne tik K.Prunskienė, bet ir V.Adamkus ateitų pas jį keliais prašydami paramos. Oligarchas pareiškė pakviestas abu kandidatus į Rašėinius, kur įvyks Darbo partijos tarybos posėdis. Tai arogantiškas ir ciniškas iššūkis. Be to, tai dar kartą parodo, kas iš tiesų dabar komanduoja pasimetusiems Lietuvos politikams. Iš esmės tikrai Tėvynės sąjunga drįsta atskleisti šio rusų išsišokėlio užmačias. Visi kiti, netgi opozicionierius vaidinantys liberalcentristai patyliukais ir atvirai siekia įsigyti šio oligarcho palankumą.

Na, o pats A.Brazauskas, kaip visada, skelbia miglotus ir neaiškius pareiškimus. Jis jau užsiminė, kad socdemai gali neremti nė vieno kandidato. Mat, pasak partijos vado, partijos viršūnėse nuomonės labai skiriasi. Tačiau ir taip aišku, jog buvę partiniai nomenklatūrininkai mūru stoji už draugę Kazimirą. Tiesa, A.Brazauskas užsiminė sunkiai įsivaizduojas, kad prezidento galėtų būti K.Prunskienė, o po rudens Seimo rinkimų Vyriausybei vadovautų V.Uspaskichas. Sakyti tai sako, tačiau nieko nedaro, kad taip neatsitiktų.

Taigi netrukus paaikšės, ar į Daukanto gatvės rūmus įsikraustys nauja Maskvos statytinė K.Prunskienė, kurią remia tokios odiozinės figūros kaip krikščionių demokratų partiją sužlugdęs K. Bobelis, gatvinis rėksnys V.Šustauskas, buvę jedinstvenininkai ir Pietryčių Lietuvos autonominkai, įvairūs liumpenai, o svarbiausia – Maskva...

Jonas BALNIKAS

Vytautas JUODSNUKIS

Dvasingumo pamoka

Kauno IX forto muziejaus darbuotojai birželio 11 d. pakvietė svečius - buvusius politinius kalinius, tremtinius, Kauno ir Vilniaus DLK Birutės KŠMD, LKKAS atstovus, Sargėnų ir Domeikavos bendruomenių narius, mokinius - į Gedulo ir vilties dienos minėjimą.

Muziejaus salėje, kurioje paruošta "Sovietų okupacijos", "Stalinizmo teroro ir Lietuvos deportacijų" nuotraukų ir relikvijų iš lagerių ir tremties vietų ekspozicija, slogų važiuojančio traukinio dundesį nutraukė jaunųjų atlikėjų melodinga daina ir poezijos posmai. Plevenant atminimo žvakių liepsnoms Veršvų vid. mokyklos mokiniai Atminimo programa - literatūrine istorine kompozicija "Savo širdies vienatvėj girdžiu de-

riais susipažinta muziejuje veikiančioje parodoje. Išgyvenę badą ir Sibiro šaltį, artimųjų netektis ir moralinį terorą, tačiau nepalūžusios dvasios ir moralės žmonės linkėjo jauniui savo darbais skelbti pasauliui, kokia išdidi ir garbinga tiek išskentėjusi lietuvių tauta, džiaugėsi, kad esame kaip niekad saugūs tapę NATO ir ES nariais, tačiau privalome nesi-dairyti į Rytus, tada galėsime dirbti ir kurti vis modernėjančioje demokratinėje Lietuvoje.

Minėjimo metu muziejaus fondas buvo praturtintas unikaliais eksponatais - R.Dagienė, politinio kalinio plk. ltn. P.Dovydaičio dukra, muziejaus direktorei perdavė Rešotų tremtinio kalvio P.Jakelaičio (1881-1955) rankomis nukaldintus

R.Dagienė perduoda relikvijas muziejaus dir. J.Menciūnienei

jonę to pragariško ryto", parengta vad. D.Žemaitienės, atvedė į anuos neužmirštamus tragiškus lietuvių tautai metus. Kauno IX forto muziejaus direktorė J.Menciūniene priminė 1941 m. birželio 14 d. įvykius ir dar kartą įvardijo siaubingą skaičių - 1940-1953 m. sovietų okupuota Lietuva neteko per 800 tūkst. dorų savo piliečių, kurie žuvo tremtyje, lageriuose, rezistencijos kovose. Apie išgyventus toli nuo tėvynės sutriptos vaikystės ir jaunystės metus pasakojo sovietų genocido liudininkai: buv. tremtinė D.Rapšytė-Urbietienė, aviacijos ltn., Norilsko lagerių politinio kalinio, žmona, 1948 m. tremtinys Kauno vicemeras K.Kuzminskas, partizanų ryšininkė M.Abramaitienė, Tauro apyg. partizano mjr. B. Abramaičio-Spyglgio žmona, 1941 m. Altajaus tremtinė J.Gerulskienė, Sverdlovsko lagerių politinio kalinio kpt. J.Gineičio dukra, J.Veverskienė, LLA kario Vorkutos lagerių politinio kalinio žmona, buv. politinė kalinė K.Stravinskienė, Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. vado ltn. J.Stravinsko-Žiedo žmona, 1941 m. Norilsko lagerių politinis kalinis J.Šidagis, D.Žemaitienė, Vorkutos politinio kalinio rašytojo J.Grušio-Žilvinio dukra. Ji padovanojo muziejui išlikusius originalius tėvo rankraščius, su ku-

metalo ir iš medžio išdrožtus dirbinius: metalinę spyną su grandine, antkapinę plokštelę, kurioje kalvis iškalęs savo vardą ir pavardę, ir kapo tvorelės bokštelius. Kartu su senelio palaikais šias relikvijas į Lietuvą iš Rešotų tremtinių kapinių parvežė vaikaitis A.Juknevičius. LKKAS pirm. V.Zabielskas ir V.Zabielskienė dėkojo visų susirinkusiųjų ir negrįžusiųjų - "likusių užpoliarės rate nepalaidotų ir nenumazgotų" - vardu parengusiems programą mokiniams ir muziejaus darbuotojų kolektyvui, ypač direktorei J.Menciūnienei ir A.Šaučiulienei, "už duoną ir druską" - sugebėjimą bendrauti, sutelkti kelių kartų žmones bendram tikslui - dvasingumo pamokai. Šilainių parapijos klebonas L.Vaičiulionis pakvietė bendrai maldai.

Išėjusius iš prieblandoje paskendusiu muziejaus rūmų minėjimo dalyvius vasaros saulės nutviekstame lauke pasitiko besišypsantys mokiniai - pagal Tolerancijos ugdymo centro paruoštą akciją "Kilk, Viltie, ir niekad nepalik mūsų" jie piešė Vilties kelią - geležinkelio bėgius, nuklotus spalvotomis gėlėmis, skaitė eiles, leido popierinius balandžius ir aitvarus.

Dalia MACIUKEVIČIENĖ
Nuotr. iš muziejaus fondų

Per NKVD užkardas

Sovietų kontržvalgybos "Smerš" agento J.A.Markulio-Erelio ir NKGB nagus pasidavusio F.Kutkaičio-Žalgirio įsuktas išdavysčių smagratis įgavo neregėtą pagreitį.

Iš Šilavoto į Marijampolės saugumą skubiai atvežtas Kutkaitis birželio 4 d. apklausoje patvirtino MGB tardytojų pateiktą Šunskų pasalos versiją.

"Po susirinkimo Mykolas Jonas su Žalgirio rinktinės Žilvičio grupės Sakalo vadovaujama 24 banditais pakeliui likvidavę Šunskų apylinkės pirmininką Nemurą ir Kazlauskienę surengė pasala kelyje. Kautynėse operatyvinė grupė neteko dviejų MVD darbuotojų, trijų milicijos darbuotojų ir devynių liaudies gynėjų. Banditai neteko Sakalo ir keturi buvo sužeisti", - rašoma KGB archyvų byloje.

Remdamasi išdaviko Kutkaičio-Žalgirio parodymais, apskrities MGB vadovybė atšaukė Gintautų, Gulbiniškių, Skardupių apylinkėse enkavėdistų ir stribų vykdomas partizanų paieškų operacijas ir visas 94-ojo pasieniečių pulko bei Marijampolės kareivinėse dislokuotas karines pajėgas pasiuntė persekioti tariamos Mykolo Jono partizanų grupės.

Marijampolės NKGB budelių metodais "adorotas" F.Kutkaitis nuolankiai teikė čekistams vis naujus vertingus parodymus.

Tauro apyg. kapeliono Grafo dienoraštyje pateiktos trumpos Žalgirio rinktinės vado J.Ilgūno-Šarūno pasakojimo nuotrupos iš dalies atskleidžia tą dienų įvykių raidą.

Iš Skaisčiūnų kaime vykusio vadų pasitarimo Mykolas Jonas, Žiedas ir Šarūnas su grupele palydovų atėjo į pietinę Kazlų Rūdos miškų dalį. Kybartų-Kazlų Rūdos-Šeštokų geležinkelio atšakų trikampio ir Ėglupio bei Armališkių kaimų laukų ribojamoje Kazlų Rūdos miškų masyvo dalyje - Griešių miške jų laukė Žalgirio rinkt. štabo viršininko Broniaus Brazausko-Sakalo vadovaujamas stambus partizanų dalinys. Sakalo ir Meškos kuopų kovotojų junginį papildė Geležinio Vilko rinktinės Algirdo kuopos vado Tigro penkiolikos partizanų grupė, atvykusi pasitikti grįžtančio savo vado Žiedo.

Iš pasitarimo grįžtančius vadus ir jų palydovus Armališkių kaimo palaukėje pasitikęs Sakalo pasiūstas

partizanų patrulis atvedė į stovyklą. Kita partizanų žvalgų grupė parsivedė kelis Vytauto rinkt. kovotojus, kurie Šunskų pasaloje sunaikinę Marijampolės čekistų ir stribų baudėjų komandą enkavėdistų persekiojami per Šilakojo giraitę buvo priversti trauktis į Kazlų Rūdos miškus. Žvalgų atvesti Šunskų kautynėse žuvusio Karijoto vyrai įspėjo vadus, kad juos persekiojantys enkavėdistai kruopščiai iškrėtę Šilakojo giraitę gali "šukuoti" ir Griešių mišką. Tačiau Mykolas Jonas ir rinktinių vadai neįtardami Markulio-Erelio ir suimto Kutkaičio-Žalgirio išdavysčių prieš vykdomą partizanų paieškos akciją įvertino kaip eilinį okupantų kariaunos siautėjimą. Be to, per septyniasdešimt prityrusių, kovų užgrūdintų partizanų turinčiam daliniui, ginkluotam bent dvylika kulkosvaidžių ir turinčiam

pakankamai automati-
nių ginklų, persekioto-
jai buvo nebaisūs.

"Kitą dieną sovietų kariai "šukavo" Kazlų Rūdos miškus... Mūsiškiai laiku pastebėjo enkavėdistus ir patys puolė. Įvyko kova. Staiga užklupti enkavėdistai pradėjo trauktis palikdami 22 nukautus ir daug sužeistų. Iš mūsų aukų nebuvo", - rašo dienoraštyje Tauro apyg. kapelionas kun.

Justinas Lelešius-Grafas.

Šių kautynių dalyvio Žalgirio rinkt. kovotojo Petro Šiupailos-Žio-go pasakojimų ir kitų liudininkų prisiminimų pagrindu nustatytos partizanų pasitraukimo iš Griešių kautynių aplinkybės ir žygio per Kazlų Rūdos miškų masyvus maršrutas. Pasi-
naudoję prieš sutrikimu partizanai traukėsi Ažuolų Būdos link. Pagrindinė kliūtis sėkmingai pasitraukti - Šeštokų geležinkelis ir Ažuolų Būdos plentas į Kazlų Rūdą. Jų laimei, nei geležinkelio pylimo, nei plento enkavėdistai nespėjo užblokuoti. Be kliūčių peršokę geležinkelio sankasą partizanai atsargiai prislinko prie plento, kuriuo nuo Ažuolų Būdos Kazlų Rūdos link pravažiavo mašinų su kareiviais kolona. Nutilus varikliu gausmui, paruošę ginklus kautynėms partizanai grupelėmis peršliaužė plentą ir nužygiavo Jūrės kryptimi Ažuolų Būdos miško gilumoje, prie Pavėsgirės, partizanai sustojo trumpo poilsio. Geležinio Vilko rinkt. vadas Žiedas, kuopų vadai Apynys ir Tigras su apygardos vadu Mykolu Jonu nutarė sulaukę sutemų su savo grupės ir Karijoto vyrais žygiuoti į rinktinės teritorijos miškus Pusvalandį atsikvėpę Mykolas Jonas, Žalgirio rinktinės vadas Šarūnas ir kovotojai pakilo atsiveikinti su pasiliekančiais Geležinio Vilko partizanais.

(B.d.)

Juozas Stravinskas

Kviečiame

Birželio 20 d. 12 val. Prienu r., Veiverių bažnyčioje, bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. partizanus ir vadą J.Stravinską-Žiedą. Po šv. Mišių Skausmo kalnelyje bus atidengtas ir pašventintas paminklas. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Amalviškių ežero paslaptis

*Kiek jau daug nebėra Tu,
Kur ėjome kartu!..*

Ž. Raštikytė-Pečiulienė

Gegužės 30 d. 12 val. Daukšių parapijos bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už 1952 m. gegužės 31-osios naktį prie Amalvo ežero žuvusius partizanus: Vincą Daminaitį-Sūnų ir Klemensą Marčiulaitį-Karaliūną. Po šv. Mišių vyko į Amalviškių kapinaites, kur buvo pastatytas ir Daukšių bažnyčios klebono pašventintas paminklas. Susirinko daug žmonių: artimųjų, kovos draugų, šaulių.

A. Sidaravičienė papasakojo Vinco Daminaičio-Sūnaus, g. 1932 m. Nendriškių k., Marijampolės valsč., vargingai gyvenusioje septynių vaikų šeimoje, liūdną likimą. Jų namuose partizanai lankėsi nuo 1945 m. pra-

agentu smogiku, slapyvardžiu Variagas. Jo dėka apsvaigintas Juozas Sasnauskas-Kolumbas paimtas gyvas. Tardomas patyrė nepakeliamas kančias. Iš vos gyvo Kolumbo išgautas susitikimo su Karaliūnu slaptažodis ir jis priverstas parašyti laiškelį, kuriame kviečiama gegužės 30 d. į susitikimą.

31-osios naktis buvo tyli, virš ežero kilo ir draikėsi rūkas. Sūnus ir Karaliūnas yrėsi valtimi į kitą Amalviškių ežero krantą susitikti su Kolumbu. Gegužės nakties vėsa gaivino vyrus, retkarčiais tylutėliai supliuškendavo nuo irklavimo vanduo. Karaliūnas dairėsi, klausėsi. Vos jų kojos pasiekė kranto žemę, staiga priekyje pasirodė šešėliai ir pasigirdo šūviai. Už Karaliūno eidamas sudejavo Sūnus ir amžiams sukniubo. Karaliūnas, jaunas, stiprus, nepasidavė - šaudė.

Amalviškių kapinaitėse švenčinamas paminklas partizanams.

2004 05 30

džios. Tėvas mirė 1946 m., tačiau Marija Daminaitienė priglaudė kovotojus kaip motina – maitino ir saugojo. 1948 06 07 jų namuose įvyko susišaudymas, žuvo du kovotojai, vieną sužeistą paėmė gyvą. Po to seserį Birutę suėmė, nuteisė 10 m. Motina su mažamečiais vaikais slapstėsi pas žmones. Vincukas mokėsi ir baigė Kauno amatų mokyklą, paskirtas dirbti į Jurbarką. Netrukus jam įteikė šaukimą į sovietų armiją. Pasirinkimas vienas – pas partizanus. Ėjo 1952-iejii...

Toliau prisiminimais apie drauge praleistas mokslo dienas gimnazijoje dalijosi A. Jakšys. Apie Klemensą Marčiulaitį -Karaliūną, g. 1927 m. Stuomenų k., Šilavoto valsč., ir abiejų kovotojų žūtį kalbėjo A. Vilutienė. Be Klemenso, žuvo dar trys jo broliai kovodami partizanų gretose. Nuo 1950 m. Klemensas buvo partizanas, Geležinio Vilko rinktinės Dešinio tėvonijos vadas.

1952 01 03 MGB paimtas gyvas Albinas Valeras Bieliūnas-Kabelis, Vytauto rinktinės Kęstučio tėvonijos vadas, palūžo ir nuo 1952 01 12 tapo

Iš krūmų "prabilo" kulkosvaidis – Karaliūnas krito, nepavyko paimti gyvo. Klemensas Marčiulaitis-Karaliūnas žuvo nukovęs Kauno sr. MGB 4-ojo poskyrio viršininką vyr. ltn. Joną Jocių, agentą smogiką Feliksą Nagradską-Norkų ir sužeidė smogiką Petrylą...

Po tylos minutės nuaidėjo garbės salvės. Atkurtosios Tauro apyg. vado pavad. V. Raibikis kalbėjo apie partizanų kovos reikšmę. Trumpai pakalbėjo artimieji.

Šis paminklas kovos ir mokslo draugams iškilo partizano Petro Gumausko-Pipiro lėšomis. Statė R. Rusteika, V. Šatas, P. Leonavičius, V. Galinis.

LPKTS Marijampolės sk. choras (vad. L. Venclovičienė) dainavo širdį veriančias partizanų dainas, deklamavo eiles.

Tą dieną Daukšiuose buvo aplankytas ir Laisvės paminklas, paminklas Daukšių kapinėse negrįžusiems iš tremties bei du partizanų kapai.

**Laisvės kovų dalyvė
Alva SIDARAVIČIENĖ
R. Rusteikos nuotr.**

Sovietų genocido padariniai

1939-1941 metai buvo sovietų karinių nusikaltimų ir gyventojų genocido pradžia Lietuvos valstybėje. Dėl tarptautinio politinio sąmokslu tarp dviejų militaristinių šalių grobuonių (SSRS ir fašistinės Vokietijos) 1940 m. birželio 15 d. Lietuvos Respublika buvo aneksuota ir įvestas sovietų okupacinis režimas (*I tarptautinis SSSR karinis nusikaltimas Lietuvoje*), Nepriklausomos Lietuvos Vyriausybei ir kariuomenei realiai politiškai ir kariškai nepasipriešinus, sovietinės okupacinės struktūros (pareigūnai, saugumas, karinės formuotės) aktyviai vadovaujant Lietuvos komunistų partijai (90 proc. jų buvo nelietuviai) klasta organizavo užgrobtos valstybės griovimą. Buvo pritaikyta bolševikų praktikuojama klasių kovos aštrėjimo politika: taciai nusiteikusius gyventojus dirbtinai suskirstė į priešiškas stovyklas – "klases", o Raudonosios armijos atėjimą pateikė kaip Lietuvos išlaisvinimą (nuo pačios savęs). Tuo remiantis buvo masiškai izoliuotos ar sunaikintos labiausiai išsilavinusios politinės, socialinės, tautinės, religinės Lietuvos gyventojų grupės (*II tarptautinis nusikaltimas Lietuvoje - sovietinio genocido pradžia*).

Pagal savo mastą ir žiaurumą lietuvių tautos naikinimas 1939-1941 m. buvo išskirtinis reiškinys. Jį realizavo ir ypač uoliai vykdė aukščiausi ir vietiniai partijos, saugumo ir sovietų valdžios padaliniai, remiami Raudonosios armijos įgulų. Lietuvių tautai įsimintini šie sovietinio genocido vykdytojų – kolaborantų vardai: A. Sniečkus (LKP (b) CK sekretorius, VSD direktorius), J. Paleckis (Liaudies vyriausybės pirmininkas, prezidentas), NKVD rezidentai Lietuvoje – M. Gedvilas (vyr. komisaras) ir M. Mickis (ž. ū. komisaras, l.e. vyr. komisaro p.), A. Guzevičius (NKVD viršininkas), J. Meskupis (LKP (b) CK sekretorius). Labai aktyviai Maskvos įsakymus vykdė V. Baronas, M. Chodosahė, K. Didžiulis (Grosmanas), I. Demba, A. Gailevičius, A. Godliauskas, E. Jacovskis, F. Krastinis, J. Komodaitė, P. Lisas, A. Macevičius, A. Milvydas, V. Niunka, E. Rozauskas, R. Raslanas, D. Ročius, M. Rozentalis, K. Petrikas, K. Preikšas, D. Todesas, A. Slavinas, M. Šumauskas, A. Vilimas, V. Vildžiūnas, J. Volfsonas, J. Zdanavičius, G. Zimanas ir kiti. Okupantus sveikino ir jiems ėmė tarnauti kai kurie lietuvių inteligentijos atstovai: J. Banaitis, P. Cvirka, S. Nėris, K. Korsakas, A. Venclova, L. Gira, P. Pakarklis, M. Meškauskienė.

Okupantai padedami kolaborantų elgėsi kaip barbarai užkariautoje šalyje. Dar iki "liaudies seimo" rinkimų ir tarybų valdžios paskelbimo bei Lietuvos "priėmimo" į Sovietų sąjungą 13-ąja socialistine respublika buvo vykdomi trėmimai, suėmimai ir žudymai. A. Sniečkaus įsakymu 1940 m. liepos 11-12 d. ir 18-19 d. buvo suimta apie 2000 politikų, visuomenės veikėjų, inteligentijos ir valdininkijos atstovų, Vyriausybės

narių.

1940 m. lapkričio 5-6 d. buvo kita masinių areštų banga – suimta apie 6000 žmonių. *Pirmieji kankiniai*, sušaudyti ar vėliau žuvę GULAG'uose, buvo ministrai J.P. Aleksa, R. Aravičius, K. Bizauskas, J. Čaplikas, V. Čarneckis, J. Indrišius, J. Jankevičius, K. Jokantas, L. Maziliauskas, D. Malinauskas, J. Masiliūnas, ministras pirmininkas A. Merkys, V. Mironas, V. Petrulis, A. Voldemaras, ministrai A. Povilaitis, S. Pūtvis, S. Rusteika, J. Skaisgiris, K. Skučas, J. Stanišauskas, Z. Starkus, J. Sutkus, A. Tamošaitis, B. Tomaševičius, A. Žilinskas, M. Velykis ir kiti. Kitas taikinytis buvo *Lietuvos kariuomenė*. Iki 1940 07 30 buvo paleista 40 proc. divizijos ir 50 proc. brigados generolų, 26,5 proc. pulkininkų ir t.t. Lietuvos kariuomenė pavadinta 29 šaulių korpusu (pirm. mėnesiais buvo apie 32 tūkst. karių). Į Rusijos gilumą buvo priversti pasitraukti apie 3000 lietuvių karių. Kiti buvo suimti, sušaudyti arba pasitraukė iš sovietų kontrolės. Ypatingojo pasitarimo sprendimu buvo sušaudyti aukštesnieji karininkai T. Alekna-Aleknavičius, A. Bulvičius, J. Bačkus, J. Dailydė, A. Endziulaitis, V. Engleris, A. Gustaitis, I. Gaudiešius, K. Gorinas, K. Kaurneckas, K. Kulikauskas, J. Kubilius, K. Kelmickas, J. Lavinskas, A. Lapšys, K. Masėnas-Masevičius, J. Matulevičius, J. Papečkus, A. Ignatavičius, A. Urbelis ir kiti. Nuo bado, šalčio ir ligų mirė aukštesnieji karininkai P. Beleckas, J. Gineitis, K. Dulksnys, B. Giedraitis, S. Dumčius, M. Mataitis, V. Morkus, V. Kastenauskas, P. Liatukas, J. Juodišius, A. Sidabras ir kiti.

Prieš pat Antrojo pasaulinio karo pradžią Rainiuose, Pravieniškėse, Červenėje, Ašmenos kalėjime, netoli Bigosovo geležinkelio stoties buvo nužudyti 195 kaliniai, kituose kalėjimuose, Lietuvoje, įvykdyti 27 mirties nuosprendžiai, o 21 mirė kalėjime.

Sovietai *naikino Bažnyčią*. Traukdamiesi raudonarmiečiai nužudė 21 kunigą, be žinios dingo 62 kunigai, 150 ilgus mėnesius buvo tardomi ir kankinami, 39 įkalinti. Buvo nužudyti kunigai V. Balsys, J. Dabrila, J. Dugėla, V. Dambrauskas, A. Jekevičius, P. Racevičius, M. Lajauskas, J. Navickas, J. Petrikas, B. Šveikauskas, J. Tuminas ir kiti.

Grižo iš tremties: pirmasis prezidentas A. Stulginskis, ministrai J. Urbšys, L. Bistras, P. Klimas, S. Leonas, S. Šilingas, J. Tonkūnas, buvęs Seimo pirm. K. Šakenis, plk. ltn. A. Malijonis, plk. E. Tallat-Kelpša, žurn. V. Gustainis ir nedaugelis kitų.

"*Juodasis birželis*". 1940 spalio mėn. A. Guzevičiaus įsakymu sudaryti "liaudies priešų" sąrašai, visos aukos suskirstytos į 14 grupių, 1941 05 14 sudarytas operatyvinis trėmimų štabas (9 žmonės), operatyvinės "troikos" ir trėmimų grupės (saugumietis, raudonarmietis ir vietinis aktyvistas). Grupė turėjo išskeldinti mažiausiai dvi šeimas. Iš Rusijos buvo komandiruota 2,5 tūkst. saugumiečių.

(keliami į 6 psl.)

Sovietų genocido padariniai

(atkelta iš 5 psl.)

Tremtinius buvo numatyta įsodinti 57 geležinkelio ir 10 siaurojo geležinkelio stotyse. Į vieną vagoną paskirta ne mažiau kaip 25 žmonės. 1941 06 10 Liaudies komisarų taryba sankcionavo tūkstančių žmonių trėmimą. Akcija prasidėjo birželio 14 d. 2-3 val. nakties, baigėsi birželio 19 d. Išvežtųjų šeimoms buvo suteiktas suimtųjų statusas, vyrai atskirti ir išsiųsti į specialius lagerius. Šeimos buvo apiplėštos, leista pasiimti buitinių apyvokos daiktų iki 100 kg. Suimtųjų turtas 1941 07 17 A.Meskupo ir M.Gedvilo nurodymu buvo konfiskuotas. Tremtinius išvežė 19 ešelonų – 870 vagonų.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre patikslintais 1999, 2002 m. vardyno duomenimis, 1939-1941 m. represuota 30461 asmuo, 1941 m. birželio 14-18 d. ištremta 13218 žmonių, suimti ir išvežti į lagerius ir kalėjimus 10845 asmenys. Dar 5303 žmonės represuoti, bet kur dingę – nėra žinių. 1941 m. žuvo 1095 sukilėliai.

Represuotų vaikų iki 16 m. amžiaus buvo 6011 (19,7 proc.). Represuota arba sunaikinta brandžiausia ir kūrybiškiausia lietuvių tautos dalis. Pasiturinčių ūkininkų išvežta 6239 (21,3 proc.), tarnautojų 2664 (9,1 proc.), kariškių 1434 (4,9 proc.), mokytojų 1473 (5 proc.) ir t.t. Ypač nukentėjo kūrybinė inteligentija: mokyklos prarado 18 proc. mokytojų. Ypač gausiai tremti mokytojai iš Alytaus (188), Biržų (150), Marijampolės (137), Šakių (121) apskričių. Ištremti profesoriai P.Dovydaitis, Izidorius ir Antanas Tamošaičiai, Domas Cesevičius, Pranas Lesauskas, ŽŪ akademijos rektorius Vincas Vilkaitis, vyr. dėst. Antanas Gustaitis. Iš VDU ištremti 8 darbuotojai su šeimomis, iš VU - 6. Trėmimų neišvengė nė vienos aukštosios mokyklos darbuotojai.

Išvežta: iš Kauno apskrities - 1684 žmonės, Vilniaus - 1470, Šiaulių - 3128, Rokiškio - 633, Šakių - 446 žmonės. Tarp represuotųjų lietuvių buvo 68,08 proc., lenkų - 16,53 proc., žydų - 8,93 proc. Didžioji dalis žmonių (64 proc.) išvežta į Altajaus kraštą - 7232 žmonės. Bijske ir Barnaule jie buvo paskirstyti statybų ir gamyklų atstovams, likusieji pateko į kolūkius ir tarybinius ūkius. 1942 m. rugpjūčio mėn. iš Altajaus 2795 tremtiniai (40 proc.) buvo pervežti į Š.Jakutiją ir Laptevų jūros salas. Į Komiją pateko 1468, Tomsko sritį - 1309 žmonės, o kiti - į Krasnojarsko sritį, Kazachiją ir kitur. Tremtyje mirė 2173 (17,6 proc.) žmonės. Vežami vagonuose mirė 82 žmonės. Pagyvenusių (vyresnių kaip 70 m.) tremtinių mirštamumas siekė 54-77 proc., o 1-2 metų amžiaus vaikai - 34 proc. Didžiausias tremtinių mirštamumas buvo Komijoje - 29 proc., Š.Jakutijoje - 18,8 proc., Altajaus krašte - 17,4 proc. Bėgo iš tremties 2370, iš jų Lietuvoje buvo suimti ir įkalinti 768 žmonės. Į Lietuvą ar arti

jos grįžo 4969 tremtiniai, 42 proc. likimas nežinomas.

1939-1941 metais Lietuvoje buvo suimti 10845 žmonės, iš jų išvežti į lagerius ir kalėjimus 7349. Represijos vietose mirė 2984 (27,4 proc.), o 61,3 proc. likimas nežinomas. Kalinių pasiskirstymas į lagerius buvo įvairus: Krasnojarsko krašte - 2464, Rešotuose - 1990, Komijoje - 1450, Gorkio srityje - 701, Archangelsko srityje - 436 ir kitur. Didžiausias kalinių mirštamumas buvo Rešotuose - 61,7 proc., Molotovo srityje ir Usolage - 71,6 proc., Archangelsko srityje - 39,7 proc. Daugumai 1939-1941 m. represuotųjų nebuvo lemta pamatyti savo Tėvynės. Jų palaikai liko prie Laptevų jūros, Altajaus palkalnėse, Vorkutos anglių kasyklose... Dėl bado, nepakeliamo darbo ir ligų iki 1953 m. išgyveno tik pusė 1941 m. tremtinių, žuvo ne mažiau 8 tūkst. tremtinių. Iki 1949 m. iš tremties pabėgo 1722 lietuviai. 1070 buvo sulaikyti, iš jų 600 įkalinti 3 metams.

Iš 131600 1941-1952 m. tremtinių žuvo 28000 žmonių. Apie 50 tūkst. lietuvių ilgai ar visai negrįžo į Lietuvą. Tremtinių vaikai, sulaukę 16 metų, buvo amžinai įrašomi į tremtinių sąrašus. Pagal specialų A.Sniečkaus potvarkį išleisti iš tremties negalėjo gyventi Lietuvoje, todėl prisiglaudę Latvijoje, Baltarusijoje, Karaliaučiaus srityje ar kitur.

1939-1958 m. buvo ištremti, suimti, įkalinti ar nužudyti 375527 žmonės. 490 tūkst. buvo priversti bėgti į Vakarus. Antrojo pasaulinio karo ir vokiečių okupacijos aukų skaičiuojama apie 245 tūkst. Taigi Lietuva prarado 1,101 mln. gyventojų.

Kasmet mažėja 1941 m. "juodojo birželio" represijų liudytojų. Nežinia, kiek jų yra gyvų Lietuvoje. Reguliarai renkasi altajiečiai ir lapteviečiai (nuo 1989 m.). Altajiečių pirmasis susitikimas įvyko Kaune 1999 m. (90 dalyvių), sukviėtė V.Indriūnas. Po to susitikime 1993 m. Vilniuje 270 dalyvių (V.Miliauskas, A.Laurinavičius, S.Goberis, V.Cinauskas), 1995 m. Kaune 47 dalyviai (J.Prialgauskis), 1996 m. Vilniuje 74 dalyviai (V.Miliauskas, R.Grigalis, A.Laurinavičius), 1997 m. Šiauliuose 127 dalyviai (R.Baltutis), 1998 m. Kaune 152 dalyviai (A.Dumčius, R.Zubinas, J.Bortkūnas, E.Valiukaitė, N.Talevičienė). 1999 09 26 Kaune pirmą kartą susibūrė 1939-1941 m. represijų aukos. Esame sovietinio genocido pradžios tiesioginiai liudytojai Lietuvoje. 2000 m. Vilniuje, Tarptautiniame komunizmo nusikaltimų įvertinimo kongrese, nukentėjusieji tarė svarų žodį – tribunolui A.Dumčius įteikė buvusių tremtinių juridinį dokumentą su 4,5 tūkst. parašų, patvirtinantį genocido faktą. Kasmet susitinkame: 2001 m. – Kaune, 2002 m. – Ariogaloje, 2003 m. Kaune, 2004 m. vėl Ariogaloje.

Parengė prof. Arimantas DUMČIUS

Apgaubti tėvų ištvermės išlikome

Tęsinys. Pradžia Nr. 24

1943 metų žiema buvo itin atšiauri, spigino 60°C šalčiai, siautė pūgos. Barakai buvo nekūrenami, žmonės apniko utėlės, kankino skorbutas. Ir visa tai reikėjo išgyventi. Apie šias dienas ypač sunku kalbėti, jos liko iš mamos pasakojimų. Ištverėme šiuos metus glausdamiesi prie tėvų, o tėvai sekdamo mums pasakas. Pasakodavo apie tėvynę Lietuvą, deklamodavo Maironio eiles, mūsų mažos širdelės plakė klausantis tėvų pasakojimų ir svajojome apie tolimą tėvynę. O dienomis – vėl košmarai ir tas pat klausimas, kaip išgyventi. Aš sakau, slibinas ledjūrio pakraščius laikė tinkama vieta Pabaltijo gyventojams.

Ateis šviesesnis rytojus

Trofimovskas dabar vėl tuščia gyvenama sala. Laptevų jūros bangos su didžiule jėga daužosi į krantus ir ardo salą, viską, kas buvo pakrantėje, nunešdamos į jūrą, tad po daugelio metų gali nelikti nė ženklų, kad kažkada čia gyveno tremtiniai. Tačiau net ir tuomet liks prisiminimai ateities kartoms, kad nepasikartotų baisi tragedija, kuri teko mums.

Ir 1943 metais visus tremtinius vežė žvejoti, taip dirbo ir mano tėvai. Slinko sunkios tremties ir karo dienos. Išsekę iš bado, šalčio, išvargę nuo darbų, mano tėvai nepalūžo. Jie buvo stiprios dvasios ir turėjo viltį iškęsti nepakenčiamas gyvenimo sąlygas. Mama vis klausdavo tėvelio:

– Kada galėsime sočiai duonos pavalgyti?

Tėtis jai atsakydavo:

– Palauk, Birute, ateis šviesesnis rytojus.

Tėvai verkė ir dainavo mums lietuviškas dainas, o mes džiaugėmės turėdami tėvus.

Taip prabėgo karo metai, o 1946-ųjų liepos 26 dieną mūsų šeimą aplankė džiaugsmas – Trofimovske gimė mano broliukas Jonas. Man jau buvo sukakę šešeri metai, tad mums su Romu reikėjo pasirūpinti ir broliuku. Kiek pamenu, jis buvo labai gražus, valgus, mielas vaikelis. Visi jį mylėjome, patį mažiausią baraką. Tačiau 1947 metais mamos sveikata visai nusilpo. Gydytojos dėka gavome leidimą iš Trofimovsko persikelti į Jakutską. Visi džiaugėmės, kad paliekame salą.

Jakutske mama pradėjo dirbti liginėje, tėtė – statybose. Aš su Romu prižiūrėjau savo mažiuką brolių.

1949 metais Jakutske pradėjome lankyti mokyklą, Romas – iškart į antrą klasę, aš – į pirmą. Romui labai sekėsi matematika, aš gabumais nepasižymėjau, buvau rami, kukli mokinė, "vidutinių gabumų", tokią mokytojas parašė man charakteristiką. Buvau prislėgta, nepatenkinta savimi, kad visur esu silpna. Mokykloje mokėmės rusų kalba, tačiau namie su tėvais kalbėdavome lietuviškai,

tad tėvų dėka nesurusėjome.

Jakutske gyvenome tarp įvairių žmonių, tarp jų buvo ir kalinių recidyvistų, vagių, žmogžudžių, chuliganų, bet jie mūsų nepuldavo. Sakydavo, kad mes geri vaikai, netgi gailėdavo mūsų. Tačiau mes stengėmės su jais nebendrauti, bijojome jų. Mes, barako vaikai, visgi buvome ramūs, visada alkani, tylūs ir kiekvienas iš mūsų laukdavome savo tėvų, grįžtančių iš sunkaus darbo.

"Slibinas pastipo"

Taip atėjo 1950 metai. Tais metais, birželio 17 dieną, gimė dar vienas mano broliukas, Leonardas. Man jau buvo sukakę 10 metų. Taip ir gyvenome jau šeši žmonės. Buvo sunku, kankino vis tas pat alkis. Dalindavomės trupiniais paskirtą maistą, su Romu stovėdavome eilėse, kad nupirtume ką skanesnio mažiesiems broliukams. Tėvai dirbo, mes eidavome į mokyklą. Romas su tėčiu vis pasirūpindavo malkomis, jis padėdavo tėveliui, aš – mamai. Taip bėgo metai.

1953 metų kovo pradžioje eidama į mokyklą buvau gerai nusiteikusi. Mes mylėjome ir gerbėme savo auklėtoją, ji buvo ukrainietė, ruošėmės pasveikinti ją Moters dienos proga. Mama davė 20 kapeikų, kad prisidėčiau prie dovanų mokytojai. Atėinu į klasę, šypsaisi, o klasės draugės klausia:

– Kodėl tu linksma? Ar nežinai, kad Stalinas mirė, ir gedulas mokykloje?

Visame mieste pradėjo užti sirenos. "Slibinas pastipo, kraugerys", – taip pagalvojau. Pastovėjau kartu su klase tylos minutę, tačiau ašarų nebuvo.

Grįžusi iš mokyklos namo girdėjau baraką kalbant, kad mūsų padėtis dabar pasikeis, ir vietiniai gyventojai sakė, jog mus turi paleisti.

Ir ištis 1953 metais, po Stalino mirties, gavome reabilitaciją su teise grįžti į Lietuvą kaip nekaltai išvežti. Į Šiaurės gilumą vežė, o kad sugrįžtume, kad išvažiuotume iš tremties, tėveliams reikėjo taupyti. Pagaliau 1957 metais šiek tiek susitaupe rudenį grįžome į Lietuvą. Šešiese apsistojome mamos sesers bute, Kaune, kur mažame kambarėlyje, be mūsų, gyveno dar šeši žmonės. Tačiau tremtyje išbuvę 16 metų džiaugėmės viskuo. Mums, vaikams, čia, Lietuvoje, viskas buvo įdomu, visi lietuviškai šneka, gražūs namai, sodai, parkai.

Deja, grįžusių į Lietuvą tėvų ne tik nenorėjo priimti į darbą pagal jų specialybę, mokytojauti, jų išvis į jokių darbų nepriėmė sakydami:

– Iš kur grįžote, tenai ir važiuokit.

Daug vargo teko patirti tėvams, kol pagaliau mama gavo darbą liginėje. Ji dirbo gimdymo namuose, o tėvelis – statybose.

(B.d.)

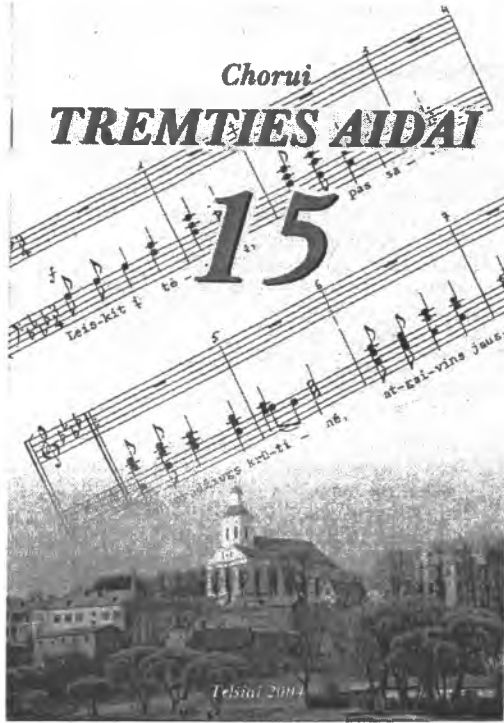
Dainuok, širdie, tėvynės dainą

Birželio 20 d. Telšių buv. politinių kalinių ir tremtinių choras "Tremties aidai" minės savo veiklos 15-ąsias metines

Kuriant LPKTS Telšių skyrių, įvairių sueigų metu platinamose anketose buvo įrašytas klausimas: "Kokioje visuomeninėje ar kultūrinėje veikloje norėtumėte dalyvauti?" Atsirado nemažai žmonių, pageidaujančių dainuoti. Jie 1989 m. balandžio mėn. buvo sukviesti į Telšių statybos tresto salę ir kartu sprendėme organizacinius klausimus. Pirmąją choro vadove sutiko būti Milda Ulkstinaitė. Repertuarą siūlė patys choristai. Buvo taip, kad tos pačios dainos skirtingose tremties vietose skyrėsi savo tekstu. Rin-

komės priimtinausius variantus. Varniuose gyvenęs buv. tremtinys ilgametis vargonininkas Feliksas Brunius padovanojo chorui savo kūrybos dainų - "Etapas", "Tremtinio kančios" ir kt.

Pirmoji repeticija įvyko 1989 m. gegužės 9 d. Telšių miesto vykdomojo komiteto salėje. Iš pirmųjų choristų šiandien tebedainuoja penki. Pirmosios dainos buvo dvi-balsės, pagal parengtą programą koncertų metu buvo dalijamasi tremtyje bei lageriuose patirtais išgyvenimais, skaitomos B.Brazdžionio, A.Miškinio, A.Drevinsko ir

tave, Žemaičių Kalvarijoje. Dalyvavome visose buv. politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventėse - Vilniuje, Panevėžyje, Klaipėdoje, Šiauliuose, Utenoje ir Marijampolėje. Choro meistriskumą liudija tai, kad kaip dalyviai buvome pakviesti į Pasaulio lietuvių dainų šventę Vilniuje, rajono dainų šventę Telšiuose, pagyvenusių žmonių metams skirtą šventę Klaipėdoje. Į didžiulę choristų jūrą įsiliejame ir kasmetiniame Laisvės kovų dalyvių sąskrydyje Ariogaloje. 1990 m. gegužę choras dalyvavo tarptautiniame

stalinizmo aukų pagerbimo sąskrydyje Čenstachovoje (Lenkija). Prie mūsų prisijungė iš kitų Lenkijos miestų atvykę lietuviai. Buvo išpūdinga lenkų ir lietuvių draugystės ir solidarumo šventė. Nuo 1999 m. choras gieda per rytines pamaldas Telšių katedroje.

Per 15 veiklos metų chorui vadovavo Alfonsas Karalius, Jonas Kalendra, Zenonas Valantiejus. Nuo 2001-ųjų choro vadovas - Alfridas Bulkauskas.

Algimantas CHMELIAUSKAS
"Tremties aidų" seniūnas

Atsiliepkite

Petrą KAŠĘTĄ iš Varėnos r. prašo atsiliepti du bendro likimo draugai, 1951-1953 m. kartu kentėję Karagandos lageryje, Fiodorovkoje.

Rašyti: Kęstučiui Matulevičiui, Kauno g. 91-47, Jonava, ir Jonui Kujaliui, Jogvilų k., Lyduokių sen., Ukmergės r. Tel. (8-340) 48728). Galbūt artimieji taip pat galėtų apie jį parašyti.

Dėmesio

Birželio 19 d., šeštadienį, Rumšiškėse įvyks tradicinis Magadano ir visos Kolymos buv. politinių kalinių suvažiavimas. Renkamės 11 val. Rumšiškių kultūros rūmuose. Autobusas lauks 10 val. Kaune, Savanorių pr. (autobusų stotelė "Kalmiečių poliklinika"). 13 val. šv. Mišios Lietuvos liaudies buities muziejaus koplyčioje.

Kviečiame dalyvauti visus buv. Kolymos politinius kalinius, jų vaikus ir vaikaičius.

Skelbimai

Birželio 18 d. Aukštuosiuose Paneriuose bus atidengtas paminklas 1944 m. gegužės mėn. esesininkų sušaudytiems Lietuvos vietinės rinktinės kariams savanoriams. 10 val. šv. Mišios Vilniaus arkikatedroje už žuvusius ir mirusius Lietuvos vietinės rinktinės karių savanorius. 12 val. paminklo atidengimas Aukštuosiuose Paneriuose. Paminklo autoriai: architektas Algis Mikėnas ir skulptorius Juozas Šlivinskas.

Birželio 20 d. 14 val. Vytauto pr. 44, Kaune, "Aukštaitių" klubas kviečia į Aldonos Kursevičienės poezijos knygos "Kad tik suspėčiau..." pristatymą. Koncertuos ansambliai: "Gegula" (vad. R.Dervinienė), "Vaivorykštė" (vad. A.Populaigis), "Atžalynas" (vad. T.Varnagirienė).

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Mečislovas Arlauskas 1923-2004

Gimė Šiaulių aps., Rėkyvoje. Baigė Šiaulių berniukų gimnaziją. Vėliau mokėsi LKK institute. Dirbo Šiaulių geležinkelinių mokykloje, vėliau fizinio lavinimo mokytoju, treneriu, sporto metodininku. 1970 m. pradėjo dirbti Šiaulių kūno kultūros ir sporto komitete pirmininko pavaduotoju. Palaidotas Šiaulių mst. Ginkūnų kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus ir artimuosius.

Lietuvos VRK sąjungos
Šiaulių skyrius

Joana Dijokaitė- Kerežienė 1921-2004

Gimė Simoniškių k., Šiaulių r. Nuo 1945 m. įsitraukė į Lietuvos partizanų kovą. 1947 m. jų namuose buvo Prisikėlimo apyg. ryšių punktas. Joana tapo Prisikėlimo ir Kęstučio apygardų ryšininke, slapyvardžiu Žara. 1950 m. areštuota, nuteista 10 m. Kalėjo Irkutsko ir Karagandos spec. lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1959 m. Sukūrė šeimą. Apsigyveno Šiauliuose, užaugino 2 dukras. Už aktyvią partizaninę veiklą suteiktas kario savanorio statusas. Buvo LPKTB ir LLKS Prisikėlimo apyg. narė.

Palaidota Pakapės kapinėse.

Nuoširdžiai dalijamės su artimaisiais netekties skausmu.

LPKTB ir Prisikėlimo apyg. taryba

Michalina Kuzmickaitė- Banaitienė 1913-2004

Gimė Griovadvario k., netoli Dusetų. 1914 m. tėvai traukėsi į Rusiją, apsigyveno netoli Maskvos. 1922 m. su šeima grįžo į Lietuvą, gimtąjį kaimą. Mokėsi Jurbarko gimnazijoje, vėliau - Kauno meno mokykloje. 1940 m. ištekėjo. Dirbo Tauragėje mokytojų seminarijoje, vėliau - Dusetų mokykloje. Augino tris vaikus. 1946 m. už pagalbą partizanams suimta ir įkalinta Petrozavodsko, Sigežo lageriuose. Grįžo 1949 m. Ilgai negalėjo įsidarbinti. Buvo labai aktyvi visuomenininkė. Nuo 1963 m. dirbo Kaune dailės mokytoja, vadovavo dailės būreliams, rengė vaikų dailės darbų parodas. 1976 m. persikėlė į Jurbarką. 1988 m. įsitraukė į Sąjūdžio veiklą, tapo konservatorių partijos nare. Nuo 1991 m. - aktyvi LPKTS Jurbarko sk. tarybos narė.

Palaidota tėviškėje, Dusetose.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Jurbarko skyrius

Ieškau savo senelio

Mano senelis (motinos tėvas) **Mikas KAREIVA (Koreiva)**, Kazio, g. 1894 m., buvo ūkininkas. Alytaus aps. Seirijų valsč. Bukaučiznos kaime turėjo 12 ha žemės. Šeimoje augo penki vaikai. Kai 1941 m. birželio 14 d. į Sibirą, Jalulitą, trėmė Vainiūnų k. pradinės mokyklos vedėją Juozą Kačiulį su šeima, kartu su jais vežė ir mano senelį. Tačiau po tremties į Lietuvą jis negrįžo. 1993 m. Lietuvos VRM išleistoje knygoje "1941-1952 metų Lietuvos tremtiniai" Miko Koreivos pavardės nėra. Knygoje "Lie-

tuvos gyventojų genocidas 1939-1941 m." (RLTC, Vilnius 1992 m., T.1, psl. 279) įrašyta: "Koreiva Mikas, 47 m. ūkininkas, 1941 KER".

Kreipiuosi į visus skaitytojus - gal kas pažinote mano senelį, galbūt žinote, kur dabar gyvena sugrįžę Kačiulių šeimos nariai. Laukiu nors menkiausių žinučių apie senelį. Noriu žinoti visą tiesą apie jį, kad ir kokia skaudi ta tiesa būtų.

Rašyti: **Aldonai Purvinienei, Avirio g. 1, Leipalingis, Druskininkų r. Tel. (8-31) 34355.**